

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Letnik III.

V Ljubljani 1. julija 1902.

Št. 13.

Deželnim poslancem!

(Dopis z dežele.¹⁾)

Kranjsko učiteljstvo zahteva z vso pravico izboljšanja svojega gmotnega stanja. Tudi, ko bi učiteljstvo samo ne tožilo in ne razkrivalo svojih gmotnih bolečin, videl bi vsak, da pri sedanjih socialnih razmerah, s svojimi sedanjimi dohodki ne more živeti stanu primerno, še manj pa preživiti svoje družine in dati svojim otrokom potrebnega kruha. Res je, da je deželni zbor v zadnjih letih nekoliko izboljšal naše plače, a to so le drobtinice, ki nikakor niso mogle zadovoljiti učiteljstva, ker ne morejo utesiti njegovih potreb. Učitelj je najslabše plačani delavec. V teku časa se je vsako delo podražilo. Navadni dninar ima večjo dnino, kakor jo je imel pred desetletjem, posli so bolje plačani in bolje hranjeni, stavke v svrhu izboljšanja gmotnega stanja obrtnih delavcev so na dnevnem redu. Zadnji služabnik v državni službi je bolje plačan kakor učitelj na Kranjskem.

Tega ne misli nihče, da bi se odpravilo sploh sleharno gmotno gorje, a dežela mora dati tistim, ki vzgajajo njeno mladino, vsaj toliko, da morejo dostojno, dasi skromno živeti.

Denar, ki se investira za izobrazbo naroda, je dobro in plodonosno naložen.

Le izobražen narod more tekrovati v gospodarstvu s tujci. V narod pa prihaja izobrazba po učiteljih. Ti polagajo temelj, na katerem se mladina potem izobrazuje.

¹⁾ Ta dopis je bil tiskan, še predno je bil zaključen deželni zbor. A velja prav tako za prihodnje zasedanje.

Vrh tega zahtevajo od učitelja vedno več. Več izobrazbe, pa tudi več dela. Napora, katerega ima učitelj v šoli, ne vidijo, ne vedo, kako ginejo učitelju telesne moči, ko se trudi dan na dan v prenapolnjenih razredih ob vednem razburjenju, v slabem zraku... A vidijo naš prosti čas, katerega potrebuje učitelj v razvedrilo in krepilo. Te trenutke opazijo, te trenutke nam zavidajo in nam kratijo ta svobodni čas, namenjen počitku. Tako pride učiteljstvo polagoma ob vse ugodnosti svojega stanu. Svobodo imamo samo na papirju, a sedaj so nam vzeli še svobodni čas. Ostale so pa nam vse neugodnosti našega stanu. Izdajajo se nove naredbe in stavijo nove zahteve, ki te neugodnosti še poostrujejo.

Te dni, ko so se sešli deželni poslanci, so dobili tudi prošnje kranjskega učiteljstva za izboljšanje plač. Teh prošenj poslanci ne smejo, pa tudi ne morejo prezreti. Kranjskemu učiteljstvu se mora dati plača, s katero mu bo mogoče dostojno živeti, s katero plačo bi bilo nagrajeno tudi naporno delo v šoli.

Sedaj, ko se od učiteljstva od vseh strani toliko zahteva, je treba pač uvaževati pravično zahtevo učiteljstva po izboljšanju gmotnega stanja.

Učiteljstvo ne zahteva ničesar pretiranega, uvažujte gg. poslanci, njegovo delo, sedanje razmere učiteljstva, pa boste videli, da so naše zahteve utemeljene. — Pri Vaši dobri volji boste pa tudi našli vir, kateri bi namakal deželne finance.

C.

Preosnova umetno-obrtne šole v Ljubljani.

C. kr. umetno-obrtna strokovna šola v Ljubljani dobi s pričetkom šolskega leta 1902/3 novo organizacijo, ki postavlja zavod na širše stališče, kakor ga je imel do sedaj. Vpelje se namreč nov pripravljalni tečaj z dvema letnikoma, v katerega se bodo sprejemali še v ljudsko-šolski obveznosti stoječi dečki in ki bode imel nalogo, pripravljati sploh za katerokoli obrt. Ta tečaj bode nadomeščal spodnje razrede srednje šole, a vse predmete bode gojil le z ozirom na potrebe prihodnjega obrtnika, ne oziraje se na nepotrebna teoretična izvajanja. Namenjen je torej onim dečkom, ki so sedaj vstopali v srednjo šolo samo zategadelj, da si za prihodnji obrtni stan pridobé več znanja in podlage, niso pa nameravali študirati dalje. Ker pa učni načrt srednjih šol ni prikrojen za obrtnika, se morajo taki učenci baviti z mnogimi predmeti, ki niso v nobeni zvezi z njihovim prihodnjim stanom. Tako izgubé dokaj časa in prilike, pravilno izkoristiti šolska leta v svoje svrhe. — Temu nedostatku naj odpomore novi pripravljalni tečaj. V njem se bode poleg verouka, slovenskega in nemškega jezika poučevalo še v nastopnih predmetih: Zemljepis, prirodoslovje, fizika, obrtno računstvo, prostoročno risanje (8 ur na teden), risanje po modelih in po naturi (6 ur na teden), geometrija in geometrijsko risanje (6, oziroma 4 ure na teden), kaligrafija in risanje pismen, modeliranje. Z ozirom na

prihodnjega obrtnika se bode gojil tudi rokotvorni pouk in sicer v I. letniku po 10, v II. letniku po 14 ur na teden.

Učenec, ki je dovršil pripravljalni tečaj, lahko vstopi v I. letnik enega ali drugega strokovnega oddelka na umetno-obrtni strokovni šoli, da postane podobar, mizar itd., ali pa gre h kakemu drugemu obrtu in si poišče primerne mojstra.

Zavod bode imel torej s pričetkom prihodnjega šolskega leta nastopne oddelke:

I. Dnevno šolo za obdelavanje lesa z dvorazrednim pripravljalnim tečajem in s peterimi strokovnimi oddelki (za stavbno in pohištveno mizarstvo, za lesno strugarstvo, za lesno rezbarstvo, za kiparstvo in pletarstvo).

II. Dnevno šolo za umetno vezenje in čipkarstvo s tremi strokovnimi oddelki (za umetno vezenje, za šivanje čipek in za pletenje čipek).

III. Javno risarsko šolo za mojstre in pomočnike.

IV. Javno risarsko šolo za deklice.

Sprejemni pogoji za redne učence (učenke) so naslednji:

A) Na dnevni šoli za obdelavanje lesa:

Za sprejem v I. razred pripravljalnega tečaja se zahteva:

1. dokaz, da ima prosilec ono znanje, ki tvori učni smoter šestega letnega tečaja obče ljudske šole;

2. dokaz, da je prosilec dosegel dvanajsto leto svoje starosti ali da je bode dosegel še v teku solarnega leta, v katerem je bil vzprejet.

Za vstop v II. razred pripravljalnega tečaja se poleg dokaza, da je prosilec dosegel 13. leto svoje starosti ali da je bode dosegel še v teku solarnega leta, v katerem je bil vzprejet, zahteva tudi dokaz onega znanja, ki je pogoj za uspešno obiskovanje dotičnega pouka, oziroma onega znanja, ki tvori učni smoter I. razreda pripravljalnega tečaja.

Za sprejem v I. razred strokovnih oddelkov za stavbo in pohištveno mizarstvo, za lesno strugarstvo, za lesno rezbarstvo in za kiparstvo je potrebno, da je prosilec 1. dosegel 14. leto svoje starosti ali da je bode dosegel še v teku dotičnega leta, v katerem je bil sprejet, in 2. da je pripravljalni tečaj lastnega ali drugega enako organiziranega zavoda, ali dva razreda obče rokodelske šole, ali III. razred meščanske šole, ali tri razrede srednje šole absolutno z najmanj zadostnim uspehom. (Pri učencih, ki prestopijo iz gimnazije, se redi iz latinskega, oziroma grškega jezika ne jemljejo v poštev.)

Za sprejem v strokovni oddelk za pletarstvo se zahteva:

1. dokaz, da je prosilec dosegel 14. leto svoje starosti ali da je bode dosegel še v teku dotičnega leta, v katerem je bil sprejet;

2. dokaz, da je prosilec zadostil državnemu ljudsko-šolskemu zakonu gledé obiska ljudske šole.

Za vstop v kak višji razred mora prosilec eventualno s sprejemnim izpitom dokazati, da ima ono znanje in one spretnosti, ki odgovarjajo vsaj učnemu smotru prejšnjega razreda, oziroma razredov.

B) Na dnevni šoli za umetno vezenje in čipkarstvo:

Za sprejem v I. razred kakega strokovnega oddelka je potrebno, da je prosilka 1. dovršila 14. leto svoje dobe ali da je bode dosegla še v teku dotičnega leta, v katerem je bila vzprejeta, in 2. da ima ono znanje, ki tvori učni smoter 6. letnika obče ljudske šole.

Izjemoma more ravnatelj vzprejeti tudi deklice, ki so prezgodnjega telesnega razvoja in so spolnile 12. leto, če so zadostile sub. 2 navedenim pogojem.

Za izredne učence in učenke, ki se hočejo le v nekaterih predmetih izobraziti in le nekatere praznine svojega znanja popolniti, ni nikakih posebnih predpisov gledé sprejema. Zahteva se le ono znanje, ki omogoči obiskovalcu z uspehom slediti dotičnemu pouku.

Gledé pletarskega oddelka omenjamo, da traja pouk v njem samo za take učence tri leta, ki hočejo pozneje pletarstvo gojiti kot samostojni obrt in ki zato potrebujejo dokaza usposobljenosti. Učenci, ki se nameravajo s pletarstvom pečati le kot z domačim obrtom, dosežejo svoj namen že v 1—2 letih.

V javni risarski šoli za moške se poučuje vsako nedeljo od 9. do 12. ure in sicer od 1. oktobra do 31. maja. Tu imajo osobito stavbni delavci in podjetniki priliko, seznanjati se z zahtevami svoje stroke in se vaditi v risanju.

V javni risarski šoli za dame je pouk vsako sredo in saboto popoldne. Risanje se tu vrši večinoma po naravi, a kultivirajo se tudi vse druge stroke, kar se ravna po željah in po usposobljenosti posamezne obiskovalke.

Z ozirom na pomen obrtnega šolstva za naše ljudstvo in na dejstvo, da je obrten pouk osnovan na ljudsko-šolski podlagi, je vsekako potrebno, da pozna učiteljstvo osnovo največjega domačega obrtnega zavoda; le potem more v mnogih slučajih dajati primerne svete in marsikak talent napotiti na pravo pot. Š.

Kakó naj vzbuja in goji šola v mladini milosrčnost do živali.

I.

lovek je postavljen sredi v naravo, da jo spoznava, da jo razumno uporablja v svojo korist, da ji je gospodar in zapovednik, nikakor pa ne brezsrčen mučitelj ali trinog. Vedno naj človek misli na to, kaj se ima naravi in njenim bitjem zahvaliti. Svojo oblast sme pač modro rabiti, nikdar pa zlorabljati. Kar sem tu omenil v obče o razmerju človeka do narave, velja še posebej za razmerje do živali.

Božja naredba je, da zapoveduje človek tem bitjem, da jih rabi v svoj prid. Pri vsem tem pa mora biti človek živalim dober, moder in milosten gospodar.

Da se to doseže, je pred vsem potrebno, da se že v mladini pri vzgoji in pouku vceplja milosrčnost do živali. Kdor ima usmiljenje z živaljo, ima navadno tudi sočutno srce do ljudi.

Ljudska šola ima pred vsem vzgojevati; njena naloga je tudi obraževati posamezna čustva — in med temi zavzemajo simpatetična čustva zelo odlično mesto. Sočutje druží človeka s človekom ter blagodejno urejuje medsebojno občevanje ljudi. Ljudska šola ter šola sploh mora ta čustva pridno vzbujati in gojiti pri mladini, katero je treba dovesti polagoma tako daleč, da je veselje drugih tudi njeno veselje, žalost bližnjega tudi njena žalost.

Ko smo v otroških srcih vzbudili simpatetično čustvo do ljudi, treba je isto tako razširiti, da mladina sočustvuje z drugimi stvarmi v naravi, zlasti z živalimi. Sicer pa se to vzbujanje lahko vrši tudi vzporedno kakor nanese pač prilika. Pri vzgoji je v obče zelo težavno, določiti natančno pota, po katerih naj koraka vzgojitelj s svojim gojencem.

Največ prilike za vzbujanje milosrčnosti do živalij se nudi v prirodo-pisju. Učitelj naj prej ko mogoče podaje učencem najelementarnejše pojme tega predmeta. Otrok se naj uči žival najprej spoznavati, potem jo bode tudi ljubil in lepo ž njo ravnal. Koliko je živali, katere ljudje preganjajo le iz gole nevednosti! Mislimo le na nedolžnega in koristnega krta, ježa itd.

V tem oziru in v tej točki še čaka vestnega ljudskega učitelja pač mnogo dela.

Pa ne samo prirodo-pisje, marveč skoraj vsak ljudskošolski predmet, zlasti pa jezikoslovni pouk ponuja učitelju mnogo prilike, da vzbuja sočutje do živalij. Opozarjam le na obravnavo raznih etičnih beril; vesten učitelj najde v tem pogledu skoraj v vsakem berilnem sestavku za svoje namene — zlata zrna.

Šola bodi otroku druga domača hiša, zato si šolskega poslopja brez sadnega drevja, zlasti pa brez šolskega vrta skoraj ni moči misliti. Tu naj učitelj otroku v dejanju kaže, kako mu je treba doma postopati napram živalim, zlasti pa napram koristnim ptičicam. Narejanje valilnic, po zimi pa skrb za manjkajočo hrano na primernih krmiščih v bližini šolskega poslopja, vse to uveri otroka, da učiteljevi nauki v tem oziru niso le gole, prazne besede. Primerna beseda učiteljeva v ostrem zimskem času more tudi v otrocih utrditi usmiljenje do ubogih, od mraza in gládú tresočih se krilatih živalic. Pred vsem pa je merodajen in odločilen i tu učiteljev vzgled. Otrok, izročen učitelju, ki stori i na to stran povsem svojo dolžnost, bode nehoté začel posnemati tudi v sočutju do živalij svojega učitelja. *Exempla trahunt!*

II.

O varstvu živalij in o narejanju valilnic ter prirejanju krmišč za ptičice imamo tudi že precej primernih knjižic, katere je treba dati v roke mladini in po nji — če le mogoče — tudi v roke odraslega ljudstva. Kaj primerna e Vabičeva brošurica „Varujte naše ptičice!“ Tudi Porekarjevih deset za-

povedi poslovenjenih iz nemščine naj bi viselo v vsakem razredu. A ne samo viselo, učiteljeva beseda naj iste od časa do časa oživi, sicer ne bodo dosegle svojega namena. Črka sama na sebi je mrtva stvar.

Tudi pristop k raznim v varstvo živalij osnovanim društvom more blagodejno uplivati na otroka in na odrasle, zakaj ud takega društva se čuti dolžnega, da ne ravna le sam z živalmi lepo, ampak, da odvrča tudi druge od mučenja živali.

Vabiti k pristopu v taka društva bodi skrb učiteljeva.

Čeprav bi bilo potrebno, da učitelj gledé varstva živalij upliva neposrednje tudi na odraslo ljudstvo, vendar to ni tako lahko mogoče, kakor bi kdo mislil. V tem oziru imamo postavna določila, in postavni organi so poklicani, da jih izvedó.

A kaj se v tem pogledu stori? Mnogo premalo, ali recimo raje nič! Želeti je, da bi politična oblastva v tem oziru več uplivala in strožje postopala. Morebiti bi ne bilo neumestno, ako bi se ljudstvo ob primernih časih z oznanili pri cerkvi opozarjalo na postavna določila gledé varstva živali, ozir. na nasledke prestopka dotičnega zakona.

Več pa, kakor vsa postavna določila bi dosegla pri odraslem ljudstvu od časa do časa primerna duhovnikova beseda s svetega mesta — s prižnice. Poznam nekaj duhovnikov, ki tudi na to stran uplivajo blagodejno na ljudstvo, dobro vedoč, da je krščanska ljubezen zeló obširen pojem, v katerega okvir se prav lahko sprejme tudi simpatetično čustvo napram živalim, katera je vsaka b tje božjega stvarstva.

Jedro pričujoče razprave je torej:

A. Gojitev milosrčnost do živalij je velikega vzgojnega pomena za mladino, pa tudi za odrasle, ker pomaga gojiti socialna čustva ter razne druge iz tega izvirajoče čednosti, ki so posebno imenitne za družbeno življenje.

B. V šoli more učitelj za varstvo živalij največ storiti:

1. pri pouku iz prirodopisja, zlasti živalstva,
2. pri jezikovnem pouku zlasti pri obravnavi beril,
3. s tem, da napravlja za koristne ptice na drevju šolskega vrta primerne valilnice ter na raznih prostorih po zimi krmišča,
4. da spravlja otrokom v roke primerne brošurice, ki obravnavajo ta predmet,
5. da vabi mladino k pristopu društvom v varstvo živali.

Ratislav.

D o p i s i.

Z dežele. Visoki c. kr. deželni šolski svet je izdal novo odredbo gledé počitnic. Ta odredba nas je precej iznenadila in vprašali smo se nehoté, ali so pa gospodje, ki sedé v deželnem šolskem svetu, res tudi dobro premislili vse to, kar so ukrenili? Ne bomo trdili, da gospodje niso imeli dobrih namenov, da jim ni bil v mislih napredek ljudskega šolstva; toda s to novo naredbo, vendar ne moremo biti zadovoljni. Naš liberalni kolega, „Učiteljski Tovariš“, je že priobčil uvodni članek, v katerem se posebno pritožuje, ker se je razveljavila določba, da imajo šole na deželi ob glavnih letnih sejmihi prosto. Ker so udje deželnega šolskega sveta o tem že dovolj zvedeli, ako so brali „Učit. Tovariša“, ne bodemo torej o tem izgubljali besedi. Pač pa hočemo omeniti nekaj, o čemur naš liberalni kolega najbrže ne bo imel grajalne besede.

Odredba deželnega šolskega sveta se glasi: „Povodom udeležbe šolarjev procesije sv. Marka, prošnji teden in drugih procesij, sv. maše na dan sv. Alojzija, ali ob priliki misiionov in krajevnih cerkvenih ali svetnih slovesnostij se pouk ne sme prikrajšati ali opustiti.“ In dalje: „Pustni torek popoldne, pepelnična sreda in vseh vernih duš dan so pouka prosti dnevi.“

Razmišljali smo o vzrokih, kateri so gospode v deželnem šolskem svetu napotili, da so pritrdili tem določbam; toda ne vemo, smo li zadeli prave ali ne. Mislimo pa vendar, da smo jih, ker nas v našem mnenju potrjuje tudi sestava deželnega šolskega sveta. Čudimo se le, da gospodom ni bilo znano, da je namen ljudske šole tudi versko-nravna vzgoja. Neumljivo nam je, kako se vjema z versko-nravno vzgojo, ako imajo otroci pustni torek

popoldne prosto. O seveda, otrokom se mora dati prilika, da si ogledajo pustne šeme, da letajo za njimi in razgrajajo po ulicah. S tem se otrokom razširi njih duševno obzorje in to je neprecenljive važnosti za njih vzgojo. Tu se učé spoznavati svet, kaj ne, in zato morajo imeti prosto! No, pa pustni torek popoldne in zvečer se navadno tudi veliko je in pije; zató je pričakovati, da bodo otroci vsled preobilo vžite jedi in pijače prihodnji dan bolni. Zato naj bo prosta tudi pepelnična sreda. Se menda razumemo. Gospodom pri deželnem šolskem svetu gotovo ni bilo mnogo na tem, da bi šli otroci na pa pepelnično sredo v cerkev k pepeljenju in k sv. maši; temveč prosto so dali edino le iz zgoraj navedenega vzroka. Ko bi bilo gospodi kaj na tem, da se otroci udeležé svete maše, bi bili vsaj dan svetega Alojzija dali prosto. Za šolsko mladino je to gotovo večji praznik, kakor pa pustni torek ali tudi pepelnična sreda. Pa čemu bo ta dan prosto, saj bi šli otroci edino le k sv. maši, k večjemu bi nekateri prejeli tudi sv. zakramenti, radi tega pač ni vredno, da bi bilo prosto; pouk bi bil s tem silno oškodovan! Torej pustni torek, na dan izobraževanja, na dan, ko si otrok pridobiva novih utisov in novih predstav — seveda jako blažilnih in vzgojevalnih (?), na dan, ko se otrok vadi v nezmernosti, v pijančevanju — da, ta dan naj bo prosto; dnevi pa, ob katerih naj bi se pa uplivalo nanj le v verskem oziru, ne, tisti dnevi pa ne smejo biti prosti!

Dozdeva se, da zastopnika cerkve niso mnogo ali pa nič vprašali o njunem mnenju gledé prostih dni, ker bi sicer morala vsaj v tem slučaju odločno ugovarjati.

K.

Iz Ljubljane. V četrtek, dné 19. junija, je bila v risalnici mestne dekleške osemrazrednice pri sv. Jakobu okrajna učiteljska konferenca slovenskih ljudskih šol v Ljubljani, katere se je udeležil tudi dež. šol. nadzornik Fr. Hubad. Predsednik c. kr. okrajni šolski nadzornik A. Maier je otvoril konferenco in imenoval za namestnika gospoda nadučitelja Gabrška, za zapisnikarja sta bila izvoljena učitelj gosp. Simon in učiteljica gđčna Dev. Nadzornikovo poročilo je bilo precej obširno. Ljudski šoli je naloga, prične g. nadzornik, z ozirom na § 1. državnega ljudsko-šolskega zakona, otroke нравно-pobožno vzgajati. Zato mora učitelj v mladini vzbujati in gojiti verski čut; prilike zato mu podaja vsak predmet, zlasti obravnava mnogih beril, kakor tudi pouk prirodopisja in zgodovine. Najboljši pripomoček za gojenje verskega čuta pa je učiteljev zgled. Molitev pred poukom in po pouku naj se ne opravlja mehanično, pri očenasu naj se pazi na odstavke, ki so označeni v katekizmu, pozdrav „Hvaljen bodi Jezus Kristus“ naj se izreka mirno in kratko. — Šola mora otrokom razvijati duševni moči, skrbeti jim mora za formalno izobrazbo. K tej izobrazbi veliko pripomore obravnava posameznih predmetov po formalnih stopinjah, ki nam kažejo ono pot, po kateri že v naravi pridemo do predstav in pojmov. Razvijanje dušnih moči se mora gojiti obenem, ko šola oskrbuje mladino s potrebnimi znanostmi in zvedenostmi. Vse pa, kar se podaja učencem, se mora prilegati njih razumu. Zato naj se mladina ne preobklada z vednostmi. Ker se bo učiteljstvo tudi v prihodnjem šolskem letu imelo priliko baviti z revizijo učnih načrtov, naj pač dobro prevdari, v katerih oddelkih je bila učna snov preobširna. Potem preide nadzornik k posameznim predmetom. Učitelji naj se vedno zave-

dajo važnosti pripovedovalnega nazornega nauka. Pri jezikovnem pouku so govorne vaje prva in glavna stvar, slovnica je le podrejena važna opora. Za pouk v spisju priporoča Frischevo navodilo „Der Aufsatz in der Volksschule“. Na višji stopinji naj se spisje ozira zlasti na praktično življenje; učenci naj pišejo pisma in naj izpopolnjujejo poštné tiskovine: dopisnice, nakaznice, vozne liste, i. t. d. (Obrazce ima v zalogi tiskar Šeber v Postojni.) Pri računstvu naj učitelj dolgotne, kakor ploskovne mere otrokom poočituje. Pri uporabnih nalogah naj skrbi, da učenci sami znajo tvoriti zaključke. Lep opis je v ljudski šoli nima namena vzgajati kaligrafov, ampak učencem prisvojiti razločen rokopis. — Pri opazkah o pouku realij omenja nadzornik, da čitanka ni učna knjiga za te predmete. Stvarne predstave naj si pridobé učenci edino le s pomočjo nazornega nauka. — Koncem svojega poročila prebere nadzornik odgovor deželnega šolskega sveta na poročilo o lanskí učiteljski konferenci.

Deželni šolski svet naroča, naj se revizija učnih načrtov nadaljuje, l. 1903. pri deželni šolski konferenci se bodo načrti defin. določili, kakor tudi enotne pismene oblike. Dalje naroča ista šolska oblast, naj bodo vprašanja pri konferencah metodična in pedagogična, izdelajo naj jih vsi udje konference, referenta pa določi šolski nadzornik neposredno pred konferenco. — Učno snov naj učitelj pred začetkom šolskega leta razdeli na posamezne učne ure in naj zabilježi razdelitev v poseben zapisnik (dnevnik).

Nastopna točka dnevnega reda je bilo poročilo učitelja Fr. Marolt o enotnem postopanju v podavanja nazornega nauka. Gosp. predavatelj je na podlagi praktične učne slike, v kateri je obravnaval po biologični metodi domačo mačko, razpravljal, kako naj se rabijo

formalne stopinje pri podajanju nazornega nauka. V svrhu enotnega postopanja je predlagal, naj zboruje vsak teden pod predsedstvom g. nadzornika enketa vseh učnih moči prvega razreda ljubljanskih mestnih šol, ki se posvetuj o teoretični in praktični strani nazornega pouka in formuliraj zlasti stavke, s katerimi si otroci zapomnijo pri nazornem nauku obravnavano stvarino. O učni sliki se je vnela precej živahna debata, katere so se udeležili gg. ravnatelj Levec, Belè in Črnagoj, predlog g. predavatelja je pa konferenca sprejela.

Pri točki „izbor učnih knjig in beril“ je konferenca sklenila, da se uvedejo s prihodnjim šolskim letom v ljubljanskih šolah nastopne nove knjige: V prvem razredu prof. Črničeva računica (I. del), v drugem razredu prof. Kržičeve „Svete zgodbe za male otroke“ in v četrtem razredu Josin - Ganglovo „Tretje berilo“, če bo pravočasno potrjeno. Za zemljepisni pouk ostane v rabi Orožen-Haardtov zemljepisni atlant (izdanje v 7 zemljevidih); kupijo naj si pa učenci k temu še oni list iz II. izdanja (izdanje v 14 zemljevidih), ki kaže in opisuje konvencionalna znamenja v zemljevidih.

Poročilo o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice je podal gospod J. Režek. Izrekel je zahvalo gosp. nadučitelju J. Maierju za mnogoletno vzorno oskrbovanje knjižnice in izjavil, da dosežanji udje knjižnega odseka ne sprejmó nove izvolitve. Izvoljeni so bili potem v odsek gosp. nadučitelj Gabršek, gospodična učiteljica Šerc in g. Marolt.

Pri volitvi v stalni odbor so dobili zadostno število glasov g. Jožef Maier, gdčna E. Gusl, gospod J. Režek, Mej g. L. Jelencem in g. Fr. Gabrškom je bila ožja volitev; izvoljen je bil g. nadučitelj Gabršek. — Pri volitvi dveh delegatov v deželno učiteljsko konferenco je bilo

oddanih 47 glasov; izvoljen je bil s 26 glasovi gosp. L. Jelenc. Za drugega delegata je bila potrebna ožja volitev (Gabršek-Črnagoj); izvoljen je bil gospod nadučitelj Črnagoj.

Ker samostalnih predlogov ni bilo, je bil z omenjenimi volitvami dnevni red dokončan in nadzornik je sklenil konferenco s trikratnimi Slava-klici Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju.

Iz Ljubljane. (Papeževa slavnost v uršulinskem samostanu.) V proslavo 25letnice vladanja sv. očeta je imela v nedeljo, dné 8. junija, slovenska meščanska šola pri Uršulinkah v Ljubljani lepo svečanost. Slavnost je bila toliko bolj pomenljiva, ker so se je s sedanjimi učenkami vred udeležile tudi bivše učenke, ki jih veže z zavodom udanost do nebeške kraljice; slednje so izvršile tudi vse glavne točke obširnega vsporeda. Po dovršeno igrani uvodni igri na klavir je spretna deklamovalka s pravim občutkom in povdarkom krasno govorila Jož. Benkovičev spev „Sveti stolici“. Pri besedah

„Le še venčaj trojna krona,
Nam trinajstega Leona!“

se dvigne zastor in okusno sestavljena živa podoba „Učenke venčajo Leona“ očara vse navzoče, pevski zbor pa zapoje papežovo himno. Ves utis je bil prav veličasten in tako močen, da so bile po njem — rekel bi — posvečene vse naslednje točke proslavi sv. očeta, čeprav se niso neposredno nanašale na papežev jubilej. Vrstile so se lepo govorjene deklamacije, s pravim umevanjem igrane glasbene točke na klavir, kakor tudi na klavir s spremljevanjem gosli; dobro izvežban pevski zbor pa je zapel z vnemo in natančnostjo nekaj primerno odbranih pesmi. Posamezne točke so se izvršile jako točno, tako da smo v zadregi, kateri bi dali prednost.

Glasbene točke so nam pričale o lepem napredku nastopajočih učenk; deklamacije mlajših učenk so nas pa zanimala zlasti zaradi naravne preprostosti, s katero so bile govorjene. Mej drugimi je zlasti mala deklamovanka, ki je s kito cvetja v roki govorila dobro pogojeno priložnostno pesem, v kateri pravi:

„Ker ne morem tjakaj k Tebi,
Te proslavljam pa doma,
Cvetke, ki jih imam pri sebi,
Dam jih Tebi iz srca.“

Glavni del vsopreda je bila igra „Lurška pastarica“, ki je bila jako skrbno uprizorjena. Uloge so bile v prav spretnih rokah, ukusno urejen oder in lepa oprava sta bila dejanju igre popolnoma primerna. Igralke so se uglobole v značaje oseb v igri in so nam jih predstavljale z vsemi podrobnostimi, zlasti velja to o grofinji Eleonori, katero nam je igralka prav naravno predložila, in o njeni pristavki Barbi, pri kateri je bil vsak gibljaj karakterističen. Igralka Bernardka je dobro pogodila preprostost in nedolžnost, njena mati

Lojza pa se je pokazala kot trezno, premišljeno ženo. Starejša hči grofinje, Zofija, in domača učiteljica Mina sta s svojo ljubeznijo in dobrohotnostjo do slepe Otilije, katere uloga se je prav posrečila, tako vrlo predložili nasprotstvo mej njimi in trdosrčno materjo, da so bili prizori v v gradu prav pretresujoči. Barba, žena grajskega oskrbnika, njene živahne hčerke in soseda Jera so pa pripomogle, da je dejanje, ki se vrši na grajski pristavi, vzbudilo tudi mnogo veselega smeha. Vesele male deklice iz Lurda, v pobožnost utopljena romarska procesija in dober nastop na svojo moč ponosne županje v Lurdu — vse to je z drugim vred pripomoglo, da se je igra prav dobro obnesla. Reči moramo, da so vse igralka častno dovršile svojo nalogo, in da so se potrudile zlasti radi tega, ker je vse veljalo proslavi papeževega jubileja.

Slavnost, katere se je udeležil tudi član deželne šolskega sveta, c. kr. profesor Anton Kržič, je bila v vsakem oziru primerna v proslavo papeževega jubileja

Šolske vesti.

Izpremembe med učiteljstvom. Nadučiteljem na ljudski šoli v Št. Juriju ob Pesnici je imenovan g. Simon Vodnik, doslej vodja enorazrednice pri Mariji-Reki, učiteljem na istem kraju pa prov. učitelj g. Avgust Canjko. Za učiteljico na šoli pri sv. Jakobu v Slov. Goricah je imenovana suplentinja gdčna Helena Jenko. V pokoj je stopil nadučitelj pri Sv. Marjeti niže Ptuja g. Josip Vobič. Ravnateljem na nemški meščanski dekliški šoli v Ptujju je imenovan g. Josef Löbel iz Bruka na Muri, za učiteljice oziroma učitelje na tej šoli so imenovane Antonija Prauser

iz Koroškega, Ana Kaschowitz iz Nemškega Lonča, Josef Just iz Erlaa pri Dunaju. Učiteljica na dekliški šoli v Slovenski Bistrici je postala gospica Avgusta Šantel iz Vranskega, v Čresnjevcu pri Slov. Bistrici pa gospica Mihaela Pavlič.

Ferialni tečaji za učitelje v Ljubnem. Društvo za nadaljno izobraževanje učiteljev na Dunaju namerava prirediti od 4. do 26. avgusta t. l. v Ljubnem na Štajerskem ferialni tečaj za ljudske učitelje. Predavali bodo: dr. R. Wagner, asistent v botaniškem muzeju c. kr. univerze na Dunaju, uvod v rastlinsko ge-

ografijo; dr. Leopold Kann, asistent na c. kr. rudarski akademiji v Ljubnem, o eksperimentalni fiziki; dr. J. Pollak, privatni docent na c. kr. univerzi na Dunaji, o eksperimentalni kemiji; dr. Anton Lampa, privatni docent na c. kr. univerzi na Dunaji, uvod v elemente višje matematike; dr. K. Kaser, priv. docent c. kr. univerze na Dunaji, o zgodovini Evrope od 16. do 18. stoletja; dr. R. F. Arnold, privatni docent na c. kr. univerzi na Dunaji, o nemški literaturi prve polovice 19. stoletja; prof. dr. W. Jerusalem, na Dunaji, o načelih psihologije.

Na vinorejsko šolo v Mariboru poslal je dež. šol. svet v poletni sadjarsko-vinorejski tečaj te le gg. učitelje: Čeh iz Št. Jerneja, Gselman iz Svetega Martina pri Vurbergu, Kokl iz Studenic, Kos iz M. Snežne, Kukovič iz Polenšaka, Kovač iz sv. Martina v Rožni dolini, Lukman iz Šoštanja, Spende iz Ščavnice, Strmšek iz Št. Petra na Medv. selu, Tomažič iz Št. Miklavža pri Ljutomeru, Zemljič iz Marija Brezje in Kranjc Matevž iz Svete Barbare pri Mariboru.

Nova ljudsko - šolska knjiga. V c. kr. zalogi šolskih knjig je izšla Čitanka za 3. in 4. šolsko leto, ki sta jo spisala gospoda H. Schreiner in J. Bezjak. Knjiga je izborna delo, ki ne zaostaja prav nič za najboljšimi vrstnicami drugih narodov. Obširnejšo oceno kmalu objavimo.

Obrtna nadaljevalna šola v Št. Vidu pri Ljubljani je štela koncem preteklega šolskega leta v pripravljalnem tečaju 54, v prvem razredu 31, v drugem razredu 39, skupaj torej 124 učencev. Izmed teh je doseglo učni cilj 87 učencev, 37 je ostalo brez klasifikacije. — Obrtna nadaljevalna šola v Postojini je imela v preteklem šolskem letu v pripravljalnem tečaju 9, v prvem razredu 10, v drugem osem, skupaj 27 učencev. Dvaindvajset učencev je doseglo učni cilj, drugi niso

bili klasifikovani. — Obrtno nadaljevalno šolo v Rudolfovem je obiskovalo preteklo leto 89 učencev. Poleg teh se je vdeleževalo pouka še 5 vajencev. Ob sklepu šolskega leta je šolsko vodstvo izpostavilo v dvorani za risanje na c. kr. državni gimnaziji dela učencev.

Razpisane učiteljske službe. Na Kranjskem. Služba učitelja je razpisana do 20. julija na trirazrednici v Cerkljah pri Kranju. Prošnje sprejema okrajni šolski svet v Kranju.

Na Štajerskem. V slovenjebistriškem okraju je s prihodnjim šolsk. letom stalno oziroma začasno popolniti sledeča učiteljska mesta: Na petrazrednici v Poličanah, na trirazrednici v Zgornji Polskavi in na dvorazrednici pri Svetem Vencleslu, vse z dohodki po drugem krajnem razredu. — Prošnje do 10. julija t. l. na dotične krajne šolske svete. — Na štirirazredni v tretjem krajnem razredu se nahajajoči šoli pri Sv. Magdaleni na Lembergu je z 11. oktobrom 1902 stalno popolniti mesto učitelja. Prošnje do 20. julija t. l. na krajni šolski svet. — Na petrazrednici pri Sv. Križu pri Ljutomeru je popolniti mesto učitelja stalno ali začasno. Ponudbe na krajni šolski svet do 15. julija t. l. — Na štirirazrednici v Središču je popolniti mesto učitelja ali učiteljice z dohodki po tretjem kraj. razredu do 1. novembra stalno ali začasno. Ponudbe do 31. julija 1902. — Na štirirazrednici z dvema vsporednicama v Lajtersbergu-Krčevini je s 1. oktobrom 1902 oddati učiteljsko službo po drugem krajnem razredu. Prošnje do 15. julija na ondodni krajni šolski svet. — V političnem okraju Celje so razpisane sledeče službe v definitivno event. začasno nameščenje: Na štirirazrednici z dvema paralelkama v celjski okolici (I. krajevni razred) služba učitelja. Služba nadučitelja na petrazredni ljudski šoli v Št. Pavlu pri

Voljski (III. kraj. razred). Služba učitelja na petrazredni ljudski šoli v Žalcu (III. kraj. razred). Služba učitelja na tri-razrednici v Teharju, šol. okr. Vransko (III. kraj. razred). Služba učitelja na ekspozituri v Ojstrici, ki spada k ljudski šoli v Št. Jurju pod Tabrom (III. kraj. razred in prosto stanovanje). Služba učitelja ali učiteljice na petrazrednici v Vranskem (II. kraj. razred). — V šol. okraju Konjice: Služba učitelja na dvorazrednici v Šent Jerneju (III. kraj. razred). Služba učitelja na petrazrednici v Čadramu (III. kraj. razred). Služba učitelja in voditelja v Šent Joštu na Kozjaku (II. kraj. razred). Služba učitelja na tri-razrednici v Zrečah (III. kraj. razred). Služba učitelja na dvo-razrednici v Tepanju (III. kraj. razred

in prosto stanovanje). — V šolsk. okraju Šmarje: Služba učitelja in voditelja v Žusmu (III. kraj. razred). Služba nadučitelja na dvorazrednici pri sv. Štefanu (III. kraj. razred). — V šolskem okraju Gornjigrad: Služba učitelja na dvo-razrednici v Št. Martinu pri Gornjemgradu (III. kraj. razred). Služba učitelja-voditelja na enorazrednici v Šmihelu (II. kraj. razred). Služba učitelja na tri-razrednici v Mozirju (III. kraj. razred). — V šolskem okraju Laško: služba učitelja na dvorazrednici v Št. Rupertu (II. kraj. razred). Služba učiteljice ženskih ročnih del za ljudske šole Trbovlje in Trbovlje - Vode z letno remuneracijo 870 K. Prošnje na dotične krajne šolske svete do 15. julija 1902.

Drobtine.

Podružnica „Slomškove zveze“ za goriški in gradišanski okraj bode zborovala dne 3. julija t. l. ob 10. uri predpoldnem v „Šolskem domu“ s sledečim dnevnim redom: 1. Nadaljevanje razprave: „Ovire šolskemu napredku in kako odstraniti iste?“ 2. Izpremema § 3. deželne postave z dne 15. oktobra 1896. 3. Predlogi in nasveti. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Izstop iz šole. Ko otrok zapusti ljudsko šolo, je večinoma sam sebi prepuščen. V tem času se pričenja samostojni razvoj in izobrazba značaja. Zato je tudi čas po izstopu iz šole odločilen za celo življenje. „Mladenč vaje svoje poti, tudi v starosti z nje ne stopi“, pravi sveto pismo. A prav v tej dobi preti mladini največ nevarnosti. Ker volja še ni dosti vtrjena, razumevanje pa nejasno in nezrelo, ker domača hiša in šola izgubita svoj vpliv, zato so mladi ljudje v tej dobi

najbolj dostopni zapeljevanju. Le s težkim srcem more učitelj ali katehet odpustiti iz šole otroka, za čegar vzgojo se je trudil leta in leta! Ker je trenotek izstopa važen, slovesen trenotek v življenju otrokovem, naj noben vzgojitelj ne opusti, ga izkoristiti v korist svojega varovanca. Izkušnja uči, da se besede in opomini, ki jih stariši dajo otrokom ob uri slovesa na pot, najgloblje zasađe v srce in ob odločilnih trenotkih prav živo stopijo pred duha. Zato je napačno, ako se otrok ob izstopu iz šole malomarno odpusti. Ta trenotek mu mora marveč ostati nepozaben za celo življenje.

Že dostojnost in hvaležnost zahtevata, da se vsak otrok, ko hoče iz šole stopiti, zahvali učiteljem in katehetu za pouk, ki ga je prejel. To priliko potem najložje porabita, da otroku dasta nekaj kratkih, praktičnih nauk na pot v življenje. Ako so v kraju primerna društva

za mladino: Marijina družba za mladeniče ali deklice, mladeniško društvo, bode katehet otrokom priporočal, naj pristopijo v krog svojih odraslih tovarišev, da se zavarujejo proti mnogim nevarnostim. Duhovnik naj tudi otroka ne odpusti brez blagoslova. Ako je duhovniški blagoslov vedno dragocen, je še posebno pomenljiv ob takem slovesnem trenutku in se otroku neizbrisljivo vtisne v spomin. Hvalevredno je tudi, če dá katehet ali učitelj ob slovesu otroku kako primerno knjižico za spomin z naročilom, naj jo večkrat prebira, da bode imel v nevarni mladeniški dobi zanesljivega vodnika in svetovalca. V nemškem jeziku je izšlo že več takih primernih knjižic na primer: P. Cölestin Muff: „Mit ins Leben“ (za deklice) in „Hinaus ins Leben“ (za dečke). Tudi znani ljudski pisatelj Wetzlar je spisal že večsličnih cenjenih brošur: „Ein Führer auf dem Lebenswege“, „Der Weg zum Glück“. — Slovenci imamo sicer dve zlati knjigi za odraslo mladino, ki jih je spisal naš nepozabni A. M. Slomšek, namreč: „Življenja srečen pot“ za mladeniče in „Krščansko devišstvo“ za dekleta. Žal sta predragi, da bi jih mogli v večjem številu med otroke razpečavati ali jih ob istopu iz šole brezplačno deliti. Zato bi morda „Društvo krščanskih detoljubov“ preskrbelo za primerno knjižico. Gotovo bode veliko dobrega učinila.

Upliv šolskih knjig na kratkovidnost otrok. O tem predmetu je govoril nedavno prof. dr. Hermann Cohn v higijenični sekciji „šlezke družbe za domovinsko kulturo“ v Breslavi. Najprej je omenil preiskave oči desetih tisoč šolskih otrok, ki se je vršila pred 37 leti v Breslavi. Že tedaj je konstatiral, da raste z višjimi razredi tudi število kratkovidnih otrok. Že tedaj je predlagal, naj se popravijo klopi in dnevna in umetna rasvetljava šolskih sob in opozarjal na slab tisk šol-

skih knjig. Vkljub marsikateremu zdravstvenemu napredku, ki se je doslej izvršil, je moral prof. Cohn iznova konstatirati, da je še vedno 60% dijakov kratkovidnih. Nujno potrebno je torej, da se popravi tisk v šolskih knjigah. Že leta 1880. je določil pri naravoslovnem zborovanju, koliko bodi najmanjše merilo tiskanih črk v šolskih knjigah. Vse knjige, v katerih je črka *n* manjša kot 1,5 mm in tanjša kot 0,3 mm in ki ne znaša v premeru najmanj 2,5 mm, morajo se odstraniti; tudi vrste ne smejo biti daljše od 100 mm. Profesor Cohn je tudi iznašel priprosto in hitro metodo preiskovanja. Vreže naj se v vizitnico štirioglata luknja 1 cm v velikosti in naj se položi nad tisk. Če se le dve vrsti vidita skozi luknjo, je tisk dober; če se jih pokaže več, tisk ni primeren. S tem priprostim sredstvom je prof. Cohn preiskal šolske knjige v Breslavi ter je našel le trinajst dobro tiskanih, 21 slabo in 16 deloma slabo. Šolske knjige na Dunaju so v tem oziru boljše.

Na Dunaju so preiskali še druge knjige in našli več dobro tiskanih knjig n. pr. katekizem, Panholcerjeve zgodbe sv. pisma, evangelije, obrede katoliške cerkve od dr. Fischerja, berila od Stejskal in Ulrich, Ernst in Branky, zgodovino za meščanske šole od Ign. Penerstorfer, Močnikove računice in geometrijo za dekliške meščanske šole; le da so pri zadnji vrste prevelike. Deloma dobro, deloma pa slabo tiskano je Schusterjevo sveto pismo, Regel- und Wörterverzeichnis, Pokornijevo naravoslovje in Hoferjevo prirodoznanstvo, francosko berilo od Bechtla in Ad. Proschko-vo Liederquelle, kjer pa so nekatere pesmi predrobno tiskane.

Med 16 učnimi knjigami iz Dunaja je bilo devet dobro, in sedem deloma slabo tiskanih. Seveda se lahko z druge strani omeni, da zahteva lažji pregled in

manjša važnost itd. manjši tisk. Zato pa ni treba uporabljati očem škodljiv tisk. Ministrski odlok z dne 2. avgusta l. 1897. števil. 5261, ki določa tisk šolskih knjig, je preveč popustljiv in dovoljuje petiti tisk, katerega prof. Cohna zavrača.

Odločna in moška beseda. O binokostih je bil v Gradcu shod zaupnikov štajerskega učiteljstva, na katerem se je razpravljalo, kako bo nemško in slovensko-liberalno učiteljstvo postopalo pri prihodnjih deželnozborskih volitvah. In v kratkem hočejo nemški in slovenski liberalni učitelji zopet prirediti shod, da določijo svoj program za volitve. Tako postopanje liberalnega slov. učiteljstva, ki hoče za judeževe groše „gmotnih koristi“ prodati svojo narodnost in rušiti narodno disciplino na Štajerskem, je seveda vzbudilo ogorčenje vseh rodoljubnih krogov. „Slov. Gospodar“ piše:

„Za deželnozborske volitve pripravlja naše jungovsko učiteljstvo zopet svojo posebno akcijo. Kadar so volitve, takrat morajo nehati vsakoji oziri na ljubi hišni mir. Zato moramo tudi že danes odločno ugovarjati, da si liberalna jungovska struja ustvarja svoj program ter razglašča potem vsakega nasprotnika tega strankarskega program kot nasprotnika celega učiteljskega stanu. To komedijo smo doživeli sedaj že pri nekaterih volitvah in obeta se nam tudi pri prihodnjih.

Nadalje pa moramo tudi že kar danes zabeležiti, da nismo mi, katoliško-narodna struja na Spodnjem Štajerskem, začeli za prihodnje deželnozborske volitve postopati na svojo roko in kaliti miru. Zato že tudi danes odvrčamo vse posledice od sebe.“

Hvala Bogu, da je tudi med učiteljstvom še dokaj treznih in značajnih mož, ki se ne vdajo terorizmu, temuč neomahljivo delajo po pravih načelih in jih ne-

ustrašeno izpričujejo tudi v javnosti. V imenu Ljutomerskega učiteljskega društva je pisal ravnatelj gosp. Robič „Slovenskemu Gospodarju“.

Gospod urednik! Iz članka v 25. številki „Slov. Gospodarja“, dne 19. t. m. (Spodnještajersko liberalno učiteljstvo) razvidim, da ste o spodnještajerskih učiteljskih društvih krivo podučeni in ste torej krivo poročali, da „vsa“ spodnještajerska učiteljska društva so se postavila odločno na program liberalne napredne stranke na Kranjskem itd. Resnici na ljubo vam naznanjam, da Ljutomersko učiteljsko društvo se nikdar ni postavilo na program te stranke in da njega glasilo ni sedanjí „Učiteljski Tovariš“. Zraven tega še omenim, da naše društvo ni član štajerskega „Lehrerbunda“. Učiteljsko društvo v Ljutomeru deluje še zmerom na podlagi svojega gesla: „Vse za vero, dom, cesarja.“ Blagovolite nam storjeno krivico popraviti. — V Ljutomeru, dne 23. junija 1902. — Za Ljutomersko učiteljsko društvo: I. Robič, predsednik.

Taka moška beseda je zlata vredna v sedanjih časih terorizma in boječnosti!

Meščanske šole. Minuli mesec je imelo društvo čeških meščanskih učiteljev glavni shod v Pragi. Pri shodu je bilo 242 članov navzočih. Razpravljalo se je o razmerju meščanske šole in njenih učiteljev napram ostalim šolam; izrečena je bila želja, da bi se meščanska šola reorganizirala tako, da bi bila v občno korist. Določene so bile sledeče zahteve: 1. Dekliške in deške meščanske šole se naj razširijo v štiri razrede, da morejo zadovoljiti namenu, za kateri so ustanovljene. 2. Naj se izda poseben osnovni statut za meščanske šole, ker je dosedanji red izdan že l. 1870. samo za ljudske šole, a med tem se je že mnogo izpremenilo, in statut ne odgovarja potrebam meščanskih šol. 3. Učni red meščanske šole naj

se razširi z ozirom na vzgojo in praktično potrebo. 4. O vprašanju glede organizacije meščanskih šol in organizatorskega statuta se naj posvetuje posebna, za to sestavljena anketa, a razen zastopnikov kompetentnih oblasti naj se pokličejo tudi člani izmed učiteljev. 5. Absolventi meščanskih šol naj imajo iste pravice kot absolventi nižjih razredov srednjih šol, a vojaška služba naj se jim okrajša na dve leti. 6. Učiteljstvo meščanskih šol se naj izobrazuje na višjih šolah. 7. Skrbeti se mora za materielno stanje učiteljstva primerno njegovi izobrazbi in njegovemu delovanju, kakor tudi za vzdrževanje meščanskih šol.

Turški sultan je dne 16. marca potrdil 87 ruskih šol v Palestini, katere doslej od turške vlade niso bile pripoznane.

Naslovi za pisma. Že v ljudski šoli se je treba učiti, kako se pišejo pravilno naslovi listom. O tem so na Nemškem do dobra prepričani. Veliko poštnih pošiljatev, ki jih radi nejasnega naslova ne morejo naprej pošiljati, je privedlo ministra za vzgojo in pouk, da je odredil, naj se v ljudskih šolah uči deca, kako je treba pravilno in jasno naslove pisati. Število zaostalih pošiljatev je v novejšem času znatno naraslo (l. 1896: 1,431.021, a leta 1899: 2,022.916), a po poročilu državnega poštnege ravnateljstva je večidel vzrok vsemu temu nejasnost naslovov. Radi tega je minister za vzgojo in pouk, dr. Studt obnovil prejšnje določilo. Po tem določilu je treba učence ljudskih šol dobro izvežbati v izgotavljanju poslovnih in drugih spisov po gotovih uzorcih. To se lahko izvrši pri lepopisju. Pri poučevanju je treba tudi na to gledati, kako se morajo naslovi pravilno pisati za inozemstvo, za vojake i. t. d. Raditega morajo mestni in okrožni šolski nadzorniki zato skrbeti, da se pouk

v sestavljanju pisem brez izjeme v vseh šolah točno izvršuje. Kako je neki pri nas z zaostalimi pošiljatkami?

Kakšen bodi šolski nadzornik? Nadzorovanje šol, pravi prof. dr. Rein — se ne sme nikdar občutiti kot nadloga, če hoče uspešno vplivati, ampak kot prijateljska usluga, ki se vrši v pospeševanje učiteljeve delavnosti. To delavnost pa more le tisti pospeševati, ki po svoji izkušnji in strokovni izobrazbi druge nadkriljuje. Vendar ne sme vsled tega nadzornikovo delovanje imeti diktatoričen značaj, ker sicer bi delovanje bolj odbijalo kot pospeševalo. Prava razsodnost najde tudi pravi in plemeniti ton; samo izposojena oblastnost in zoprna prevzetnost se kaže v prezirljivem obnašanju. Ta pristojna policiji, a med možmi, ki delujejo pri vzgoji naroda, mora vladati drug ton, če tudi je samo eden na krmilu. Sicer se lahko vrine nesporazumljenje, celo razžaljenje. Napačno je, če mora kdo zoper svoje notranje prepričanje kaj izvršiti, kajti kaj trpi pri tem? — Vzgoja! — Prav resnične besede, vredne, da si jih zapomni vsak, ki deluje pri vzgoji in pouku mladine.

Jezuiti nastavljeni od vlade severno-ameriških zveznih držav. Lansko leto je izdala ameriška vlada neko postavo, ki je zelo zanimiva. Šlo se je namreč za vstanovitev meteoroloških observatorijev na filipinskih otokih. Za glavno in osrednjo postajo je bil izvoljen observatorij španskih jezuitov na Manili, ki si je po svojih izvrstnih vremenskih poročilih, napovedih „taifuna“ (hudega viharja) in znanih delih v zadnjih desetletjih pridobil velik sloves po vsej vzhodni Aziji. Vodstvo velikega centralnega observatorija obstoji iz petih članov: P. Jose Algue, vodja; p. Miguel Saderra Mata, Baltasar Ferer, asistenti, in Marcial Solà, tajnik. Ameriška vlada je celo osebje prav dobro

plačala. Tako znajo Amerikanci ceniti znanstvene zasluge katoliških redovnikov!

Ljudske knjižnice snuje celovška kmetijska družba. Združiti jih hočejo s šolami, zlasti tam, kjer so nadaljevalni tečaji. V knjižnicah hočejo zbrati zlasti poučno-gospodarske knjige. Kakšen bo uspeh, bomo videli.

Katoliška organizacija učiteljstva v Avstriji. „Katoliška učiteljska zveza“ obsega sedaj že deset društev, s približn 4000 članov. Katol. deželno učit. društvo za Nižjo Avstrijo šteje 100 članov, društvo katoliških učiteljic 738 članov; učiteljsko društvo „Dr. Lorenz Kellner“ 85, katoliško deželno učiteljsko društvo za Gorenjo Avstrijo 448, katoliško društvo na Solnograškem 50, katol. učiteljsko društvo na Tirolskem 1800, katol. italijansko učiteljsko društvo v Tridentu 664, katoliško učiteljsko društvo na Predarlškem 400, katoliško učiteljsko društvo „Avstrija“ na Češkem 150, katoliško nemško učiteljsko društvo za Moravo 120 članov.

Učiteljska posojilnica. Češki učitelji imajo svojo posojilnico. Marca meseca t. l. so vloge znašale 37.479,71 K, posojila pa 10.300 K. Pri drugih zavodih se je vložilo 30.246 K 34 h. Promet je torej dokaj velik in posojilnica lepo vspeva. Ali bi ne bilo umestno, da se tak zavod ustanovi tudi na Kranjskem?

Stavka učiteljev? V mestu Lvovu so nedavno zborovali gališki učitelji. Pri tej priliki so sklenili pričeti splošno stavko,

ako bi gališki deželni zbor zavrnil predlog o preosnovi pravnih razmer učiteljstva. Cesarju hočejo izročiti spomenico o gmotni revščini galiških ljudskih učiteljev.

Goriško učiteljstvo je izročilo deželnemu zboru prošnjo za povišanje plač.

Šolstvo na Grškem. Statistični podatki izpričujejo, da je bilo na Grškem l. 1900/1 1453 ljudskih šol za dečke in 523 za deklice. Na teh šolah je delovalo 2909 učnih moči, 2108 učiteljev in 801 učiteljic. Število učencev: 150.158 in učenk: 39.745. Poleg tega je bilo v deželi 211 zasebnih ljudskih šol in sicer 64 šol za dečke, 147 za deklice z 2902 učenci in 5808 učenkami.

Ustanovitev meščanske dekliške šole v Celju. Dne 23. junija je bil v deželnem zboru vložen od deželnega odbora predlog za ustanovitev javne dekliške meščanske šole v Celju. Predlog je bil oddan naučnemu odseku.

Ustanovitev ženskega učiteljskega v Mariboru. Dež. šolski svet za Štajersko je sklenil ustanovitev ženske preparandije v Mariboru. Šola se zgradi na deželne stroške ter bo seveda samo nemška. Slovenci ne bodo imeli od nje nobene koristi, temuč samo škodo, ker bo ponemčevanje slovenske dece še bolj napredovalo.

V Madridu so ustanovili zadnji čas štiri nove ljudske šole. Bilo jih je treba, ker je celo v glavnem mestu Španije še 30.000 otrok brez šolskega pouka.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.

Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.